

การศึกษาคุณลักษณะของครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูในยุคศตวรรษที่ 21
นักศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
A Study of the Characteristics of Teachers' Spirituality in the 21st
Century, Education Students, Uttaradit Rajabhat University

กุลิสรา จิตรชญาวนิช¹ ศิริกาญจน์ ศรีวิศาล² เบญจมาศ เกิดมัลย์³ รุ่งทิวา ปราบริปู⁴ อุษณีย์ เชนยทิพย์⁵
Kulisara Jitchayawanit, Sirikan Sriwisan, Benjamas Kerdmalai,
Rungthiwa Prapripu, Utsanee Kaneaytip

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาคุณลักษณะของครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูในยุคศตวรรษที่ 21 นักศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ จำนวน 306 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นใช้วิธีเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูในยุคศตวรรษที่ 21 นักศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อเรียงลำดับคุณลักษณะของครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูในยุคศตวรรษที่ 21 ที่มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด เรียงจากสูงไปต่ำ คือ ความรักศรัทธาในวิชาชีพครู ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ความรักเมตตา ความใฝ่รู้ และเป็นแบบอย่างที่ดี ส่วนคะแนนที่มีค่าเฉลี่ยระดับมากเรียงจากสูงไปต่ำ คือ ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม ความอดทน ความเสียสละ ความรับผิดชอบในหน้าที่ ความเป็นกัลยาณมิตร และเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

คำสำคัญ (Keywords): คุณลักษณะของครู; จิตวิญญาณความเป็นครู; ยุคศตวรรษที่ 21

Abstract

The purposes of this research were to study the characteristics of teachers' spirit in the 21st century of the education students at Uttaradit Rajabhat University. The research

Received: 2025-04-30 Revised: 2025-05-20 Accepted: 2025-05-24

¹ รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Associate Professor, Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University. E-mail: jitchayawanit99@gmail.com

² อาจารย์สาขาวิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Lecturer in, Physical Education, Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University. E-mail: benjamaskerd@uru.ac.th

³ อาจารย์สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Lecturer in English, Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University. E-mail: benjamaskerd@uru.ac.th

⁴ อาจารย์สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Lecturer in Elementary Education, Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University. E-mail: rungtiwasweety@gmail.com

⁵ อาจารย์สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Lecturer, Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University. E-mail: utsanee.kan@uru.ac.th

employed a survey research. The sample consisted of 306 students at the Faculty of Education at Uttaradit Rajabhat University. The research instrument was a questionnaire on students' opinions using both quantitative and qualitative methods for data collections. The statistical tools used for data analysis were percentage, mean, and standard deviation.

The results showed that the overall characteristics of teachers' spirit in the 21st century, as identified by the educational students at Uttaradit Rajabhat University, were rated at a high level. By ranking the characteristics with the highest mean scores, the top five ones were: dedication and pride in the teaching profession, technological competence, compassion, a strong desire for lifelong learning, and serving as a positive role model. Furthermore, other characteristics rated at a high level, in descending order of mean score, included: honesty, fairness, perseverance, selflessness, responsibility, caring and supportive nature, and ability to facilitate student learning.

Keywords: teachers characteristics; teachers' spirit; the 21st Century

บทนำ (Introduction)

ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ รวมทั้งครูยังเป็นอาชีพที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติ (ชมเชย พงษ์เจริญ, 2564 :156) ซึ่งการที่ครูจะทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นครูมืออาชีพได้นั้น จำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตวิญญาณความเป็นครู นอกจากนี้ครูในยุคศตวรรษที่ 21 จำเป็นจะต้องพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพในสภาพการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 12-13) รวมทั้งจะต้องมีหัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยเป็นบุคคลที่สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีต่อผู้เรียน ซึ่งครูต้องพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะของการเป็นครูมืออาชีพด้วยความมีจิตวิญญาณของความเป็นครูและสร้างแรงบันดาลใจพัฒนาตนเองให้มีความเป็นครูที่ทันสมัยทันเหตุการณ์อยู่อย่างสม่ำเสมอ (พระครูสุตวรธรรมกิจ และพระมหาพงศ์ทราทิพย์ สุธีโร, 2563 : 21) การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ และความก้าวหน้าของสังคมและประเทศชาติ

สังคมไทยในปัจจุบันยังจำเป็นต้องอาศัยครูมืออาชีพในการขับเคลื่อนการศึกษาให้มีคุณภาพ โดยมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถด้วยความเสียสละ แต่ในสภาพความเป็นจริงยังพบว่า ครูไทยบางส่วนยังมีปัญหาเรื่องการขาดคุณธรรมจริยธรรมและจิตวิญญาณความเป็นครูโดยปฏิบัติหน้าที่ครูเพียงเพราะมีหน้าที่สอน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ รุ่งทิวา แยมรุ่ง และคณะ (2560 : 255-270) ได้สรุปไว้ว่า ครูในปัจจุบันยังขาดคุณลักษณะความเป็นครู และจิตวิญญาณความเป็นครูลดน้อยลงทั้งการเอาใจใส่ต่อเด็ก จึงปฏิบัติหน้าที่ครูเพียงเพราะมีหน้าที่ที่ต้องทำไม่ได้ทำเพราะความรักความศรัทธาต่อวิชาชีพครู นอกจากนี้ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ยังกล่าวไว้ว่า ปัญหาสำคัญทางการศึกษาที่ควรเร่งปฏิรูป คือ ปัญหาครูขาดจิตวิญญาณของความเป็นครู ซึ่งสอดคล้องกับผลการติดตามการปฏิรูปการศึกษาในรอบ 66 ปี หลังประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาทั่วประเทศพบว่า ทัศนคติต่ออาชีพครูที่มีความสำคัญน้อยลงและถูกดูแคลนจากคนในสังคม ส่งผลให้ผู้ที่ต้องการเข้ามาเป็นครูจริง ๆ มีจำนวนน้อยลง และยังขาดจิตวิญญาณความเป็นครูที่ตั้งใจจะประกอบวิชาชีพครู ซึ่งปัญหาเรื่อง

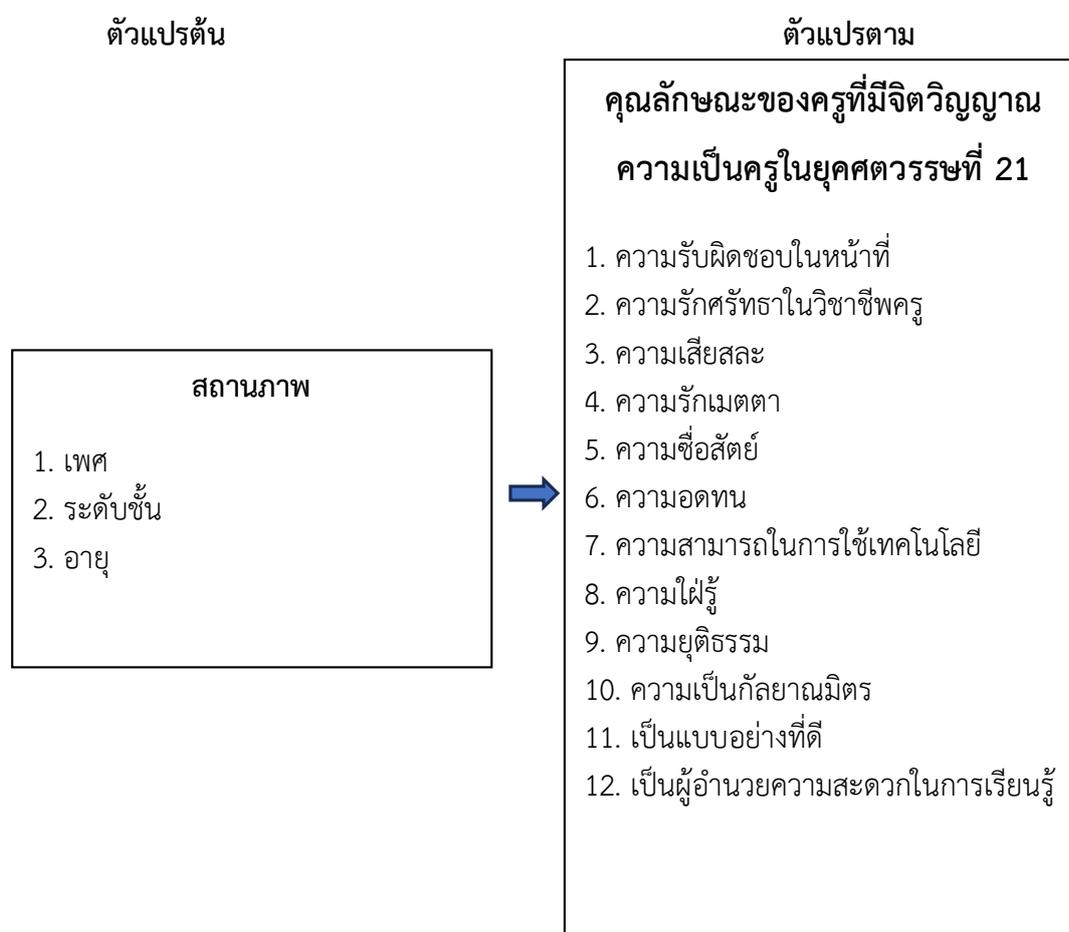
ครูขาดจิตวิญญาณความเป็นครูยังคงเป็นปัญหาเรื้อรังที่จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผู้เรียน (ภราดา สังข์ทอง สมยงค์ สีขาว, 2567: 87; สมบัติ คชสิทธิ์ อรสา จรุงธรรม, 2565: 542-543; อิศรา แก้วสุข และคณะ, 2565: 45)

จากความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูในยุคศตวรรษที่ 21 นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เพื่อได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับสถาบันการผลิตครูและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสามารถนำไปใช้พัฒนาครูให้มีคุณภาพและเป็นครูมืออาชีพ

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

เพื่อศึกษาคุณลักษณะของครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูในยุคศตวรรษที่ 21 นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

แผนภาพที่ 1 : แสดงกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

งานวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะของครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูในยุคศตวรรษที่ 21 นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

คุณลักษณะของครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูในยุคศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ความรับผิดชอบในหน้าที่ ความรักศรัทธาในวิชาชีพครู ความเสียสละ ความรักเมตตา ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ความใฝ่รู้ ความยุติธรรม ความเป็นกัลยาณมิตร เป็นแบบอย่างที่ดี เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

1.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ จำนวน 1,500 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักศึกษาคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ จำนวน 306 คน ได้มาโดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970: 607-610) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

1 ธันวาคม 2567-31 มีนาคม 2568

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น (Questionnaire) ประกอบด้วย 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) เพศ ระดับชั้น อายุ ตอนที่ 2 แบบสอบถามที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert's 5 Rating Scale)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ทำหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ แจ้งผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนในคณะครุศาสตร์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 จัดส่งแบบสอบถามความคิดเห็นถึงผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนในคณะครุศาสตร์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษา

3.3 วิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายจากแบบสอบถามความคิดเห็น

3.4 สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูในยุคศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นนักศึกษาคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้านสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็น โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าคะแนนค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าร้อยละ (Percentage)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการวิเคราะห์สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็น สำหรับผลการวิเคราะห์สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็น นำเสนอข้อมูลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็น

สถานภาพ	จำนวน (n= 306)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	126	41.18
หญิง	180	58.82
2. ระดับชั้น		
ชั้นปีที่ 1	50	16.34
ชั้นปีที่ 2	100	32.68
ชั้นปีที่ 3	100	32.68
ชั้นปีที่ 4	56	18.30
3. อายุ		
18-19 ปี	50	16.34
20- 21 ปี	200	65.36
22-23 ปี	56	18.30

จากตารางที่ 1 ข้อที่ 1 เพศ พบว่า เพศของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายจำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 41.18 และเพศหญิงจำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 58.82 ข้อที่ 2 ระดับชั้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเรียนอยู่ในชั้นปีที่ 1 จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 16.34 ชั้นปีที่ 2 จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 32.68 ชั้นปีที่ 3 จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 32.68 และชั้นปีที่ 4 จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 18.30 ข้อที่ 3 อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุ 18-19 ปี จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 16.34 อายุ 20-21 ปี จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 65.36

2. ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะของครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูในยุคศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

สำหรับผลการวิเคราะห์คุณลักษณะของครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูในยุคศตวรรษที่ 21 นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ นำเสนอข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์คุณลักษณะของครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูในยุคศตวรรษที่ 21 นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

จิตวิญญาณความเป็นครู	(\bar{x})	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ความรับผิดชอบในหน้าที่	4.33	0.74	มาก
ความรักศรัทธาในวิชาชีพครู	4.67	0.58	มากที่สุด
ความเสียสละ	4.43	0.50	มาก
ความรักเมตตา	4.55	0.69	มากที่สุด
ความซื่อสัตย์	4.47	0.49	มาก
ความอดทน	4.40	0.49	มาก
ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี	4.60	0.49	มากที่สุด
ความใฝ่รู้	4.53	0.50	มากที่สุด
ความยุติธรรม	4.45	0.76	มาก
ความเป็นกัลยาณมิตร	4.32	0.67	มาก
เป็นแบบอย่างที่ดี	4.50	0.50	มากที่สุด
เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้	4.31	0.57	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.46	0.54	มาก

จากตาราง 2 พบว่า คุณลักษณะของครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูในยุคศตวรรษที่ 21 นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อเรียงลำดับความคิดเห็นของคุณลักษณะของครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูในยุคศตวรรษที่ 21 จากคะแนนที่มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุดเรียงจากสูงไปต่ำตามลำดับ คือ ความรักศรัทธาในวิชาชีพครู ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ความรักเมตตา ความใฝ่รู้ และเป็นแบบอย่างที่ดี และส่วนคะแนนที่มีค่าเฉลี่ยระดับมากเรียงจากสูงไปต่ำตามลำดับ คือ ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม ความอดทน ความเสียสละ ความรับผิดชอบในหน้าที่ ความเป็นกัลยาณมิตร และเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการสรุปผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะของครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูในยุคศตวรรษที่ 21 นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

คุณลักษณะของครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูในยุคศตวรรษที่ 21 นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยเมื่อเรียงลำดับความคิดเห็นของคุณลักษณะของครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูในยุคศตวรรษที่ 21 จากคะแนนที่มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุดเรียงจากสูงไปต่ำตามลำดับ คือ ความรักศรัทธาในวิชาชีพ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ความรัก ความใฝ่รู้ และเป็นแบบอย่างที่ดี และส่วนคะแนนที่มีค่าเฉลี่ยระดับมากเรียงจากสูงไปต่ำตามลำดับ คือ ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม ความอดทน ความเสียสละ ความรับผิดชอบในหน้าที่ ความเป็นกัลยาณมิตร และเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ทั้งนี้ อาจจะเป็นเนื่องจากว่า คุณลักษณะดังกล่าวเป็นพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดีงามของครูซึ่งมีความน่าเคารพยกย่องบูชา สอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรรัตน์ แก่นสาร และคณะ (2560: 11-12) ที่ได้สรุปไว้ว่า ครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูจะประกอบด้วยคุณลักษณะของความเพียรพยายาม การเป็นแบบอย่างที่ดี ความรักและศรัทธาในวิชาชีพการมีคุณธรรมและจริยธรรม และความผูกพันระหว่างครูกับศิษย์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาวัต ตั้งเพชรเดโช ชวนีย์ พงศาพิชณ์ (2558: บทคัดย่อ) ที่พบว่า ครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครู

จะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ มีความรักความเมตตาต่อศิษย์ มีความซื่อสัตย์ รวมทั้งความทุ่มเทในการทำงาน และยิ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติชัย สุชาลีโนบล (2564: 137) ที่ได้สรุปไว้ว่า จิตวิญญาณความเป็นครูถือเป็นคุณลักษณะที่สำคัญสำหรับครูทุกคน ได้แก่ ความรักเมตตา การเป็นแบบอย่างที่ดี ความปรารถนาดีต่อศิษย์ และรักศรัทธาในวิชาชีพ

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

การจะเป็นครูที่หน้าเคารพศรัทธา และมีจิตวิญญาณความเป็นครูในยุคศตวรรษที่ 21 ครูและอาจารย์ทุกคนซึ่งสอนในสถานศึกษาจำเป็นต้องมีคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีหลายประการด้วยกัน ได้แก่ การเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบในหน้าที่ ความรักศรัทธาในวิชาชีพครู ความเสียสละ ความรักเมตตา ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ความใฝ่รู้ ความยุติธรรม ความเป็นกัลยาณมิตร เป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ หากผู้ประกอบการวิชาชีพครูทุกคนมีความตระหนักในการพัฒนาตนเองให้เป็นครูที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม และมีจิตวิญญาณความเป็นครูดังที่กล่าวไว้ จะส่งผลให้สังคมไทยมีครูมืออาชีพซึ่งจะเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครูและการจัดการศึกษาสามารถนำคุณลักษณะจิตวิญญาณความเป็นครูที่ค้นพบจากการวิจัยนี้ไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาครูให้มีคุณภาพ

1.2 ครูหรืออาจารย์ที่ทำหน้าที่สอนในสถานศึกษาทุกระดับสามารถนำคุณลักษณะของครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูจากผลการวิจัยที่ค้นพบนี้ไปใช้พัฒนาตนเองให้เป็นครูที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตวิญญาณความเป็นครู

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรต้องมีการศึกษาคุณลักษณะของครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูกับกลุ่มผู้เรียนในระดับการศึกษาอื่น ๆ

2.2 ควรต้องมีการศึกษารูปแบบหรือวิธีการในการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูในสถานศึกษาทุกระดับ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กิตติชัย สุชาลีโนบล. (2564). **ครูมืออาชีพ : จิตวิญญาณแห่งศาสตร์และศิลป์ของความเป็นครู**. กรุงเทพฯ: คอมเมอร์เชียลเวิลด์ มีเดีย.
- ชมแข พงษ์เจริญ (2564). คุณลักษณะของครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1. **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร**. 12(2): 155-172.

- ภราดา สังข์ทอง สมยงค์ สีขาว. (2567). การศึกษาความร่วมมือระหว่างองค์กรผลิตครูและองค์กรใช้ครูในการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูในสังคมยุคหลังสมัยใหม่ (ดิจิทัล). *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ศรีนครินทรวิโรฒ*. 25(2): 82-102.
- ภาวัต ตั้งเพชรเดโช ชวนีย์ พงศาพิชณ์. (2558). จิตวิญญาณความเป็นครูกับความก้าวหน้าในอาชีพที่ **พยากรณ์ความทุ่มเทในการทำงานของครู**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต หลักสูตรสาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- พระครูสุตวรธรรมกิจ และพระมหาพงศ์ทราทิศย์ สุธีโร. (2563). การพัฒนาครูไทยสู่ศตวรรษที่ 21. *วารสารบัณฑิตสาเกตปริทรรศน์*. 5(2): 19-30.
- รุ่งทิwa แยมรุ่ง และคณะ. (2560). การวิเคราะห์สภาพปัญหา ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการผลิตครูของประเทศไทย. *วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. 11(2): 255-270.
- สมบัติ คชสิทธิ์ และอรสา จรุงธรรม. (2565). จิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*. 7(6): 540-555.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **นันททัศนะในการวิจัยประเมินผลคุณภาพของคนไทย: ดี เก่ง และมีความสุข**. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- อมรรัตน์ แก่นสาร และคณะ. (2560). การพัฒนาตัวบ่งชี้จิตวิญญาณความเป็นครูของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*. 7(1): 7-15.
- อิสรา แก้วสุข และคณะ. (2565). การวิเคราะห์องค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3): 607-610